

Sygn. akt III AUa 1077/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Mazur
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba (spr.) SSA Maria Salańska – Szumakowicz
Protokolant:	Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2012 r. w Gdańsku

sprawy J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji J. S.

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 kwietnia 2012 r., sygn. akt IV U 880/11

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, iż przyznaje J. S. prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2011 roku.

Sygn. akt III AUa 1077/12

UZASADNIENIE

W dniu 28 października 2011 roku wnioskodawca J. S. wniósł, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., do Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 28 września 2011 roku przyznania emerytury.

Organ rentowy podtrzymał całkowicie zaskarżoną decyzję i wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy we Włocławku – IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2012 r. oddalił odwołanie J. S..

Sąd Okręgowy orzekał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

J. S. urodził się w dniu (...).

W okresie od 20.10.1970 r. do 30.07.1978 r. J. S. zatrudniony był w Spółdzielni Pracy (...) na stanowisku ślusarz - spawacz.

W okresie od 31.07.1978 r. do 31.12.1978 r. J. S. otrzymywał rentę chorobową.

W okresie od 05.02.1979 r. do 24.04.1979 r. J. S. zatrudniony był w Spółdzielni Pracy (...) na stanowisku ślusarz-spawacz.

W okresie od 15.05.1979 r. do 15.09.1979 r. J. S. zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku spawacza.

W okresie od 10.12.1979 r. do 09.01.1980 r. J. S. zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) na stanowisku ślusarza-spawacza.

W okresie od 10.04.1980 r. do 29.11.1980 r. J. S. zatrudniony był we (...) Fabryce (...) na stanowisku spawacza.

W okresie od 17.03.1982 r. do 31.05.1991 r. J. S. zatrudniony był w PHU (...) SA na stanowisku spawacza wykonującym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym.

Po ustaniu zatrudnienia w PHU (...) pozostawał na zasiłku dla bezrobotnych, a od 31.12.1992r. miał przyznaną rentę.

W dniu 18 kwietnia 2011 roku J. S. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z wnioskiem o emeryturę.

W trakcie toczącego się postępowania emerytalnego organ rentowy uznał, że wnioskodawca na dzień 01.01.1999 r. udowodnił 25 lat okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających, w tym 9 lat, 2 miesiące i 15 dni pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (z tytułu zatrudnienia w PHU (...) SA od 17.03.1982 r. do 31.05.1991 r. na stanowisku spawacza).

Decyzją z dnia 28 września 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił J. S. przyznania emerytury w obniżonym wieku z uwagi na fakt, iż nie legitymuje się wymaganym przepisami prawa ubezpieczeń społecznych okresem 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy uznał, że wnioskodawca na dzień 01.01.1999 r. udowodnił 25 lat okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających, w tym 9 lat, 2 miesiące i 15 dni pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

J. S. nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Wnioskodawca nie pozostaje w zatrudnieniu.

Sąd Okręgowy wskazał, że powyżej ustalony stan faktyczny oparł na materiale dowodowym zgromadzonym w trakcie trwania postępowania i ujawnionym na rozprawie, przede wszystkim w postaci dokumentów zebranych w aktach emerytalnych organu rentowego oraz aktach osobowych wnioskodawcy dotyczących jego zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...), w (...) Przedsiębiorstwie (...), w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) oraz we (...) Fabryce (...). Przedmiotowy materiał Sąd uznał za rzetelny i wiarygodny. Strony bowiem w trakcie postępowania nie kwestionowały jego prawdziwości, a jedynie odmiennie go interpretowały oraz wyprowadzały z niego odmiennie konkluzje o charakterze tak faktycznym, jak i jurydycznym. Tym samym Sąd I instancji uznał, iż brak jest przesłanek, by odmówić dokumentom zgromadzonym w aktach emerytalnych organu rentowego oraz aktach osobowych wnioskodawcy dotyczących jego zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...), w (...) Przedsiębiorstwie (...), w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) oraz we (...) Fabryce (...) przynajmniej wiarygodności. W konsekwencji przedmiotowy materiał dowodowy pozwolił dokonać rekonstrukcji stanu faktycznego w niniejszej sprawie.

Zeznania wnioskodawcy J. S. oraz świadków R. N., R. R. i W. W. Sąd Okręgowy we Włocławku uznał za rzetelne w takim zakresie, w jakim są one skorelowane z ustalonym w sprawie, na podstawie zgromadzonych dokumentów, stanem faktycznym. Sąd podkreślił zatem, iż zeznania wnioskodawcy i świadków w części dotyczącej oceny charakteru wykonywanej przez J. S. pracy w okresie od 20.10.1970 r. do 30.07.1978 r.

i od 05.02.1979 r. do 24.04.1979 r. (tj. okresu pracy wnioskodawcy w Spółdzielni Pracy (...)) uznał za nie mogące stanowić podstawy wyrokowania

w sprawie. W tej części Sąd miał na uwadze okoliczność, iż stanowisko osobowych źródeł dowodowych w tym zakresie nie znajduje odzwierciedlenia w kompletnie zachowanych aktach pracowniczych wnioskodawcy (podkreślenia wymaga fakt, iż akta pracownicze wnioskodawcy prowadzone były z należytą starannością, świadczy o tym kompletność zachowanych dokumentów, jak i skrupulatność w ich wypełnianiu). Po dokładnej analizie tych dokumentów Sąd Okręgowy stwierdził, iż nie można uznać, aby wnioskodawca wykonywał wówczas pracę w warunkach szczególnych. W przedmiotowym zakresie dokumenty wskazują, iż wnioskodawca wykonywał w okresie od 20.10.1970 r.

do 30.07.1978 r. i od 05.02.1979 r. do 24.04.1979 r. pracę na stanowisku ślusarz-spawacz, a nie na stanowisku spawacz elektryczny bądź gazowy (tj. na stanowiskach wymienionych w wykazie A, dział XIV, poz. 12 pkt 1 bądź 3 wykazu stanowiącego załącznik Nr 1

do uchwały Nr 80 Zarządu Centralnego Związku Spółdzielczości pracy z dnia 30 czerwca 1983 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy; Biuletyn Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy z dnia 10 sierpnia 1983 roku, Nr 15-16, poz. 54), przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym (tj. przy pracach wymienionych w wykazie A dział XIV, poz. 12 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze). Sąd Okręgowy uznał również, iż w książeccze spawacza wnioskodawcy brak jest przebiegu pracy.

Antycypując dalsze rozważania o charakterze merytorycznym Sąd Okręgowy podkreślił, iż spór pomiędzy stronami sprowadzał się do tego, czy wnioskodawca może wykazać się okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca w trakcie procesu wywodził, że był zatrudniony przez okres ponad 15 lat w szczególnych warunkach pracując w Spółdzielni Pracy (...), w (...) Przedsiębiorstwie (...), w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) oraz we (...) Fabryce (...) (oprócz uznanego przez organ rentowy okresu od 17.03.1982 r.

do 31.05.1991 r., gdy J. S. zatrudniony był w PHU (...) SA na stanowisku spawacza wykonującego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym).

Pozwany organ rentowy wywodził z kolei, że wnioskodawcy nie należy się wcześniejsza emerytura, o której mowa w art. 184 ust. 1 i 2 w zw. z art. 32 ustawy z dnia

17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity z dnia 26 sierpnia 2009 roku Dz. U. Nr 153, poz. 1227) oraz w zw. z § 4 ust. 1 pkt 1

i 3 w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z powołanymi przepisami ubezpieczonemu mężczyźnie urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku 60 lat, jeżeli na dzień

1 stycznia 1999 roku wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym

na danym stanowisku prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, stanowiącym załącznik do powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów w wymiarze co najmniej 15 lat oraz osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat, a także nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz ma rozwiązany stosunek pracy.

Zdaniem Sądu Okręgowego ostatecznie na uwzględnienie zasługiwało stanowisko prezentowane w toku procesu przez pozwanego organ rentowy.

Mając na uwadze treść odwołania niniejszą sprawę Sąd I instancji prowadził pod kątem spełniania przez wnioskodawcę uprawnień do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, w szczególności z tytułu zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...) w okresie od 20.10.1970 r. do 30.07.1978 r.

i od 05.02.1979 r. do 24.04.1979 r. W powyższym kontekście Sąd zauważył, iż w trakcie toczącego się postępowania emerytalnego organ rentowy uznał, że wnioskodawca na dzień 01.01.1999 r. udowodnił 25 lat okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających,

w tym 9 lat, 2 miesiące i 15 dni pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (z tytułu zatrudnienia w PHU (...) SA od 17.03.1982 r.

do 31.05.1991 r. na stanowisku spawacza). Zatem do wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych brakuje wnioskodawcy 5 lat, 9 miesięcy i 15 dni. W konsekwencji jedynie ewentualne uznanie okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Spółdzielni Pracy (...) jako okresu pracy w warunkach szczególnych, właśnie jako odpowiednio długiego, umożliwiłoby przyznanie jemu tzw. wcześniejszej emerytury. Ewentualne uznanie okresów zatrudnienia tylko w (...) Przedsiębiorstwie (...), w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) oraz we (...) Fabryce (...) jako pracy w warunkach szczególnych, jako zbyt krótkich, nie umożliwiłoby przyznanie wnioskodawcy tzw. wcześniejszej emerytury.

Sąd Okręgowy stwierdził, iż przy ustalaniu uprawnień do emerytury w obniżonym wieku nie można uznać, iż w okresie od 20.10.1970 r. do 30.07.1978 r. i od 05.02.1979 r.

do 24.04.1979 r. wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Był on wówczas zatrudniony na stanowisku ślusarz-spawacz, a nie na stanowisku spawacz elektryczny bądź gazowy (tj. na stanowiskach wymienionych w wykazie A, dział XIV,

poz. 12 pkt 1 bądź 3 wykazu stanowiącego załącznik Nr 1 do uchwały Nr 80 Zarządu Centralnego Związku Spółdzielczości pracy z dnia 30 czerwca 1983 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy; Biuletyn Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy z dnia 10 sierpnia 1983 roku,

Nr 15-16, poz. 54), przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym (tj. przy pracach wymienionych w wykazie A dział XIV, poz. 12 stanowiącym załącznik

do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze).

Z przedłożonych dokumentów wynika zdaniem Sądu I instancji, że wnioskodawca pracował wówczas jednocześnie na stanowisku ślusarza i spawacza, zatem żadnej z tych prac nie mógł wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż jedynie okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Taki sam warunek odnosi się do wymagania stałego wykonywania takich prac, co oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub periodyczne, a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy

za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia

3 października 2008 roku, II UK 133/08). W powyższym kontekście należy pamiętać,

iż jedynie praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymieniona

w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (co nie zostało wykazane) oraz na stanowisku wymienionym

w odpowiednim zarządzeniu resortowym (co nie zostało wykazane) może być uznana za pracę w warunkach szczególnych. Przepisy regulujące materię ubezpieczeń społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujących; oznacza to, iż w sytuacjach w nich określonych muszą być one stosowane przez organ rentowy w sposób ścisły. Niedopuszczalna jest wykładnia rozszerzająca (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2006 roku, I UK 138/06).

Sąd Okręgowy wskazał również, iż jakkolwiek zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze okresy pracy

w szczególnych warunkach, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy,

to jednak nie jest to jedyna i niepodważalna droga do wykazania zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Zgodnie bowiem z § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno -rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r., Nr 10, poz.49) okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy. Zeznania świadków przedstawia osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia. W kontekście powyższego Sąd zaznaczył, iż w postępowaniu przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo

do świadczeń lub ich wysokość mogą być udawadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania

o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r., Nr 10, poz.49) dotyczą wyłącznie postępowania przed organem rentowym (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, opubl.: OSNIAPiUS, 1996 rok, Nr 16, poz. 239; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2008 roku, II UK 259/07, Legalis).

W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca nie wykazał, iż w ramach swojego zatrudnienia przez okres ponad 15 lat pracował w szczególnych warunkach. Jak wskazano już na wstępie rozważań, Sąd Okręgowy swoje ustalenia w sprawie oparł o dokumenty zgromadzone w aktach emerytalnych organu rentowego o oraz w aktach osobowych wnioskodawcy dotyczących jego zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...), w (...) Przedsiębiorstwie (...),

w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) oraz we (...) Fabryce (...), z których *expressis verbis* wynika, iż w okresie od 20.10.1970 r.

do 30.07.1978 r. J. S. zatrudniony był w Spółdzielni Pracy (...) na stanowisku ślusarz-spawacz, w okresie od 31.07.1978 r.

do 31.12.1978 r. J. S. otrzymywał rentę chorobowa, w okresie od 05.02.1979 r. do 24.04.1979 r. J. S. zatrudniony był w Spółdzielni Pracy (...) na stanowisku ślusarz-spawacz, w okresie od 15.05.1979 r.

do 15.09.1979 r. J. S. zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku spawacza, w okresie od 10.12.1979 r.

do 09.01.1980 r. J. S. zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) na stanowisku ślusarza-spawacza, w okresie od 10.04.1980 r. do 29.11.1980 r. J. S. zatrudniony był we (...) Fabryce (...) na stanowisku spawacza.

Dlatego też nie można przyjąć, zdaniem Sądu Okręgowego, że wnioskodawca w szczególności w okresie od 20.10.1970 r. do 30.07.1978 r. i od 05.02.1979 r. do 24.04.1979 r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu tylko pracę w szczególnych warunkach przy pracach przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowoodorowym na stanowisku spawacza elektrycznego bądź gazowego (tylko w aktach osobowych J. S. dot. jego zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) oraz aktach osobowych J. S. dot. jego zatrudnienia we (...) Fabryce (...) brak jest dokumentów, że wnioskodawca wykonywał pracę na stanowisku innym niż spawacz). Tylko taka sytuacja faktyczna upoważniałaby zaś organ rentowy do przyznania wnioskodawcy tzw. wcześniejszej emerytury. Na podstawie przedłożonej dokumentacji trudno jednoznacznie stwierdzić charakter wykonywanej wówczas przez wnioskodawcę pracy oraz rodzaj wykonywanych czynności. W związku z powyższym nie można jednoznacznie stwierdzić, iż w okresie

od 20.10.1970 r. do 30.07.1978 r. i od 05.02.1979 r. do 24.04.1979 r. wykonywał wnioskodawca pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

w rozumieniu rozporządzenia z 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W tym kontekście Sąd Okręgowy zauważył, iż sąd w postępowaniu cywilnym orzeka na podstawie zgromadzonego w wyniku inicjatywy stron procesowych materiału dowodowego. Obowiązek udowodnienia okoliczności z których strona wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne wypływa wprost z art. 6 kc. Zgodnie z tym przepisem to na wnioskodawcy spoczywał ciężar dowodu w zakresie ewentualnego dowodzenia charakteru swej pracy przede wszystkim w okresie od 20.10.1970 r. do 30.07.1978 r. i od 05.02.1979 r. do 24.04.1979 r. (jako tej, której udowodnienie umożliwi przyznanie tzw. wcześniejszej emerytury z uwagi na odpowiednio długi okres trwania) jako pracy w szczególnych warunkach. Przenosząc wyrażony w art. 6 kc, tradycyjnie zaliczany do instytucji prawa materialnego obowiązek dowodzenia powoływanych przez stronę okoliczności na grunt prawnoprocesowy Sąd wskazał, że koresponduje on z wyrażoną w art. 232 kpc zasadą inicjatywy procesowej stron. Zgodnie bowiem z treścią przywołanego przepisu

o proceduralnym charakterze strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Literalna wykładnia omawianego przepisu,

jak również jednolite poglądy wyrażane przez doktrynę i orzecznictwo nie pozostawiają wątpliwości, że to strony są „gospodarzami” postępowania, a dopuszczenie przez sąd z urzędu dowodu nie wskazanego przez stronę może nastąpić jedynie w wypadkach wyjątkowych

i dotyczy sytuacji, w której pomimo aktywności stron w procesie nie jest możliwe wyjaśnienie wszystkich okoliczności koniecznych do rozstrzygnięcia sprawy. W żadnym zaś razie przepis art. 232 kpc nie może być wykorzystywany jako swoista „furtka”

do przerwania na sąd obowiązków, które ciążyą na stronie i które służą jej interesom.

Dla poparcia przedstawionego powyżej stanowiska Sąd Okręgowy przytoczył,

że w orzeczeniu z dnia 7 listopada 1997 roku (III CKN 244/97, OSNC 1998, nr 3, poz. 52) Sąd Najwyższy stwierdził, że możliwość dopuszczenia przez sąd dowodu nie wskazanego przez strony nie oznacza, że sąd obowiązany jest zastąpić własnym działaniem bezczynność strony, a skorzystanie przez sąd z swojego uprawnienia do podjęcia inicjatywy dowodowej jest możliwe jedynie w szczególnych sytuacjach procesowych o wyjątkowym charakterze.

Z taką jednak sytuacją nie mamy jednak, zdaniem Sądu Okręgowego, do czynienia

w przedmiotowym postępowaniu. Postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie, prowadzone z inicjatywy stron, należy w opinii Sądu Okręgowego określić jako nie tylko obszerne i wyczerpujące, ale co ważniejsze wystarczające do merytorycznego rozstrzygnięcia sporu.

Przedstawiona wyżej argumentacja doprowadziła Sąd Okręgowy do wniosku, iż J. S. nie spełnił wszystkich niezbędnych warunków do przyznania mu wcześniejszej emerytury, o której mowa w art. 184 ust. 1 i 2 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia

1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (oraz w zw. z § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze - wnioskodawca nie udowodnił wymaganego okresu 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze obniżającego wiek emerytalny.

Słusznie, zdaniem Sądu I instancji, organ rentowy nie uwzględnił okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 20.10.1970 r. do 30.07.1978 r. i od 05.02.1979 r. do 24.04.1979 r. jako pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, ponieważ z dokumentów osobowych wynika, iż wnioskodawca pracował wówczas stale i w pełnym wymiarze czasu pracy równocześnie na dwóch stanowiskach pracy, tj. ślusarza oraz spawacza. Przy ustaleniu okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze uwzględnia się bowiem jedynie te okresy, w których praca wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy, tj. praca należąca

do podstawowych zadań pracownika określonych przez pracodawcę, wykonywaną codziennie i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wykonywanie różnego rodzaju prac, na kilku stanowiskach, nie może stanowić podstawy do uznania wspomnianego okresu, jako okresu, od którego uzależnione jest przyznanie prawa do emerytury.

Na marginesie Sąd Okręgowy wskazał, iż wnioskodawcy nie należy się również emerytura na ogólnych zasadach, o których mowa w art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity z dnia 26 sierpnia 2009 roku Dz. U. Nr 153, poz. 1227), gdyż zgodnie z nim emerytura na zasadach określonych w tym przepisie przysługuje mężczyźnie, który osiągnął wiek emerytalny wynoszący co najmniej 65 lat. Wnioskodawca urodził się w dniu (...)a zatem nie spełnia wymogu posiadania określonego wieku emerytalnego.

Mając na uwadze powyższe rozważania, uznając decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 28 września 2011 roku za pozbawioną wad tak faktycznych, jak i prawnych, na podstawie przepisu art. 477 (14) § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji uzasadnianego wyroku. Nie stwierdzono bowiem żadnych podstaw do uwzględnienia odwołania wnioskodawcy.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, na podstawie których Sąd I instancji oddalił odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28.09.2011 r., w szczególności nieuwzględnienie dowodów z zeznań świadków, podczas gdy właściwa ocena i całokształt materiału dowodowego prowadzi do wniosku przeciwnego.

Wskazując na powyższe podstawy ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie emerytury bądź uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu apelacji skarżący zarzucił, iż Sąd Okręgowy nie wziął w ogóle pod uwagę, iż od 1979 r. upłynęły 33 lata i trudno mu było przedstawić jeszcze innych świadków z imienia i nazwiska oraz adresu, którzy dodatkowo zeznaliby, że pracował cały czas w firmie (...) jako spawacz, a nie ślusarz.

Ponadto skarżący zwrócił uwagę, iż to nie stanowisko, a rodzaj pracy decyduje o wykonywaniu zadań w warunkach szczególnych. Tak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z 13.02.2002 r. (sygn. akt III ZP 30/01). Błędna nazwa zajmowanego stanowiska nie powinna przekreślać uprawnień do świadczenia. Skarżący podkreślił, że od czasu, kiedy ukończył kurs spawacza, w innym charakterze nigdzie nie pracował. Apelujący podniósł, iż Sąd I instancji nie porównał dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych z jego zeznaniami i z zeznaniami świadków, z których wynikało, że wykonywał cały czas pracę spawacza.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja J. S. jest zasadna i zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu między stronami było, czy wnioskodawca spełnia kumulatywne przesłanki warunkujące nabycie prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), w szczególności przesłankę 15 – letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego we wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy dokonał błędnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji - poczynił nieprawidłowe ustalenia faktyczne i prawne, co skutkowało niewłaściwą subsumcją ustaleń faktycznych pod odpowiednie dyspozycje przepisów prawa materialnego i naruszeniem przepisów prawa materialnego.

W kontekście powyższego należy podkreślić, że prawidłowe rozstrzygnięcie każdej sprawy uzależnione jest od spełnienia przez Sąd orzekający dwóch naczelných obowiązków procesowych, tj. przeprowadzenia postępowania dowodowego w sposób określony przepisami kodeksu postępowania cywilnego oraz dokonania wszechstronnej oceny całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej. Rozstrzygnięcie to winno również znajdować oparcie w przepisach prawa materialnego adekwatnych do poczynionych ustaleń faktycznych. Kontrola instancyjna zaskarżonego orzeczenia ma natomiast na celu ustalenie, czy w sprawie będącej przedmiotem rozpoznania Sąd pierwszej instancji sprostał tym wymogom. Istotą postępowania apelacyjnego jest zbadanie zasadności zarzutów skierowanych przeciwko orzeczeniu sądu pierwszej instancji. Sąd odwoławczy orzeka jednak w oparciu o całokształt zgromadzonego materiału dowodowego, dokonując na nowo jego własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych w postępowaniu przed sądami obu instancji dowodów. Jako Sąd merytoryczny, bazując na tym samym materiale dowodowym, co Sąd pierwszej instancji, Sąd odwoławczy może czynić własne, odmienne ustalenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2003 r., sygn. akt IV CKN 1752/00, LEX nr 78279, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2002 r., sygn. akt II CKN 615/00, LEX nr 55097).

Sąd II instancji podzielił ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego w zakresie, w jakim dotyczyły one spełnienia przez J. S. przesłanek przyznania prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach w postaci ukończenia 60 roku życia, nie posiadania statusu członka otwartego funduszu emerytalnego i nie pozostawania w zatrudnieniu. Sąd Apelacyjny uznał również za własne ustalenia dotyczące dat początkowych i końcowych zatrudnienia wnioskodawcy w poszczególnych zakładach pracy. Sąd odwoławczy za błędną uznał jednak kwalifikację stanowisk pracy wnioskodawcy dokonaną przez Sąd I instancji na podstawie dokumentacji osobowej ubezpieczonego, jego zeznań w charakterze strony oraz zeznań świadków.

Na wstępie Sąd Apelacyjny podkreśla, co uszło uwadze Sądu I instancji, że jak wynika z zapisów w książeczce spawacza ubezpieczonego (k. 40) w okresie od 10 lutego 1969 r. do 12 maja 1969 r. odbył on 243 godzinny kurs podstawowy spawania elektrycznego, a w okresie od 21 lutego 1973 r. do 25 maja 1973 r. – 238 godzinny kurs spawania gazowego. Wnioskodawca w spornych okresach zatrudnienia posiadał zatem kwalifikacje wymagane do pracy na stanowisku spawacza.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zatrudnienia J. S. w okresach od 20 października 1970 r. do 30 lipca 1978 r. oraz od 5 lutego 1979 r. do 24 kwietnia 1979 r. w Spółdzielni Pracy (...) Sąd Apelacyjny wskazuje, że choć w niektórych dokumentach zawartych w aktach osobowych ubezpieczonego figuruje stanowisko ślusarz – spawacz, to jednak spójne zeznania przesłuchanych w sprawie świadków oraz samego wnioskodawcy jednoznacznie potwierdzają, iż w w/w okresach wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w charakterze spawacza. Świadek R. N., zatrudniony w (...) w latach 1970 – 2000, wskazał, iż J. S. zajmował się spawaniem uchwytów odgromowych. Dodał również, że choć co do zasady, jego zdaniem, angaże odpowiadały pracom wykonywanym przez poszczególnych pracowników, to jednak angaże wnioskodawcy (ślusarz – spawacz) nie są zgodne z rzeczywistością, gdyż wykonywał on wyłącznie pracę spawacza. Również świadek R. R., zatrudniony w (...) w latach 1959 – 1999, potwierdził okoliczność, iż ubezpieczony był spawaczem na odgromach i zajmował się wyłącznie spawaniem. Świadek W. W., w którego brygadzie wnioskodawca pracował przez pewnie czas, także wskazał, że praca J. S. polegała wyłącznie na spawaniu. Powyższe zeznania korelują z zeznaniami ubezpieczonego, który twierdził, że w (...) zatrudniony był wyłącznie w charakterze spawacza, zajmując się przez pierwsze 1,5 roku spawaniem odgromów, palet i uchwytów do odgromów, a następnie – w brygadzie W. W. – spawaniem konstrukcji stalowych, w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd odwoławczy zwraca również uwagę, że jak wynika z treści umowy o pracę z dnia 5 lutego 1979 r. J. S. został zatrudniony w (...) po okresie pobierania renty chorobowej na stanowisku spawacza.

Sąd Apelacyjny podkreśla w tym miejscu, że fakty, od których uzależnione jest prawo do emerytury mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Taki pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95 (OSNAPiUS 1996 nr 16, poz. 239), stwierdzając, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udawadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego.

W postępowaniu sądowym nie obowiązują w tym zakresie ograniczenia co do środków dowodowych, możliwe i dopuszczalne jest zatem przeprowadzenie wszelkich dowodów, w tym również dowodu z zeznań świadków lub przesłuchania samego wnioskodawcy. Wskazana linia orzecznictwa jest konsekwentnie podtrzymywana przez Sąd Najwyższy i sądy powszechne – vide: wyrok SN z dnia 14 czerwca 2006 r., I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257; wyrok SN z dnia 8 sierpnia 2006 r., I UK 27/06, OSNP 2007/15-16/235; wyrok SN z dnia 4 lipca 2007 r., I UK 36/07, LEX nr 390123; wyrok SA w Szczecinie z dnia 17 października 2006 r., III AUa 509/06, LEX nr 253495. Tymczasem można odnieść wrażenie, iż Sąd I instancji zupełnie pominął powyższą kwestię, uznając, że zeznaniom świadków i wnioskodawcy – niewątpliwie wzajemnie spójnym - nie można nadać waloru wiarygodności, gdyż nie znajdują odzwierciedlenia w aktach osobowych wnioskodawcy. Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, iż jest to pogląd o tyle chybiony, że w przypadku jednoznaczności danych wynikających z akt pracowniczych wnioskodawcy w ogóle nie istniałaby potrzeba przeprowadzenia dalszego postępowania dowodowego, w tym z udziałem osobowych źródeł dowodowych. Z istoty rzeczy wynika, że skoro w sprawie analizowane są inne dowody niż tylko dowody z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego, ze względu na ich niejednoznaczność, niespójność czy też niekompletność, to dowody te nie będą ze sobą korelować.

Analiza powyższej omówionego materiału dowodowego przekonuje Sąd odwoławczy, iż J. S.w okresach od 20 października 1970 r. do 30 lipca 1978 r. oraz od 5 lutego 1979 r. do 24 kwietnia 1979 r. zatrudniony był w Spółdzielni Pracy (...), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku spawacza elektrycznego i gazowego, wymienionym w dziale XIV, poz. 12 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym) oraz w dziale XIV, poz. 12 pkt 1 i 3 wykazu A stanowiącego załącznik Nr 1 do uchwały Nr 80 Zarządu Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy z dnia 30 czerwca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości pracy (spawacz elektryczny i spawacz gazowy). Powyższe okresy zatrudnienia stanowią zatem okresy pracy w warunkach szczególnych. Ich zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych, obok uznanego przez pozwany organ rentowy okresu 9 lat, 2 miesięcy i 15 dni, powoduje, iż za spełnioną należy uznać przesłankę przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w postaci 15-letniego zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Niezależnie od powyższego ustalenia Sąd odwoławczy wskazuje, iż J. S. pracował jako spawacz również w (...) Przedsiębiorstwie (...) od 15 maja 1979 r. do 15 września 1979 r., w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) od 10 grudnia 1979 r. do 9 stycznia 1980 r. oraz we (...) Fabryce (...) od 10 kwietnia 1980 r. do 29 listopada 1980 r.

Odnośnie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) wnioskodawca zeznał, że zajmował się spawaniem rur na oczyszczalni ścieków przez 8 godzin dziennie, przy czym pracowali tam wyłącznie spawacze i monterzy rur. Stanowisko spawacza widnieje również na umowie o pracę z dnia 15 maja 1979 r., skierowaniu do pracy z dnia 10 maja 1979 r. oraz na świadectwie pracy z dnia 18 września 1979 r.

Jeśli chodzi o pracę wnioskodawcy w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...), to - jak wskazał w swoich zeznaniach J. S. – zatrudniony był wówczas przy spawaniu rurociągu z ul. (...) do kotłowni. W umowie o pracę z dnia 10 grudnia 1979 r. ubezpieczonemu powierzono obowiązki spawacza, takie też stanowisko widnieje na skierowaniu do pracy z dnia 3 grudnia 1979 r. oraz w świadectwie pracy z dnia 17 stycznia 1980 r.

Również we (...) Fabryce (...) wnioskodawca, jak wynika z jego zeznań, pracował w charakterze spawacza przy cięciu lemieszy, wycinał palnikami. Stanowisko spawacza wskazane zostało w umowie o pracę z dnia 10 kwietnia 1980 r., jak również świadectwie pracy z dnia 29 listopada 1980 r.

Na marginesie powyższego Sąd odwoławczy zwraca uwagę na niekonsekwencję Sądu I instancji, który w ustaleniach faktycznych stwierdził, że J. S. zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie (...) oraz we (...) Fabryce (...) jako spawacz, po czym, powtarzając tożsame ustalenia w rozważaniach prawnych uznał, że nie można przyjąć, aby wnioskodawca wykonywał wówczas stale i w pełnym wymiarze czasu pracy tylko pracę przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym.

Mając na względzie powyższe ustalenia Sąd odwoławczy doszedł do przekonania, iż ubezpieczony wykazał ponad 15-letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych, a tym samym spełnił wszystkie ustawowe przesłanki warunkujące przyznanie mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny, uznając apelację wnioskodawcy za uzasadnioną, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że przyznał J. S. prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2011 r. tj. od miesiąca, w którym ubezpieczony zgłosił wniosek o to świadczenie, jak w sentencji.